

Cinsel Tacizde Bulunmaya Yatkınlık Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Cinsel Tacizde Bulunmaya Yatkınlık Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18664>

Özet

Cinsel Tacizde Bulunmaya Yatkınlık Ölçeği (CTBYÖ), bireylerin işyeri veya benzer hiyerarşik ortamlarda cinsel taciz davranışlarına yönelik eğilimlerini veya bu tür davranışları sergileme olasılıklarını değerlendirmek amacıyla Türkçeye uyarlama çalışması yapılmış bir psikometrik araçtır. Ölçek, senaryo tabanlı maddeler kullanarak özellikle güç pozisyonundaki kişilerin potansiyel taciz davranışlarına ne ölçüde yatkın olduğunu ölçmeyi hedefler.

Bu adaptasyon çalışması, Özlem Çapan Özeren tarafından 2021 yılında yürütülmüş olup, ölçeğin Türkçe kültür ve dil bağlamında geçerlilik ve güvenilirlik özelliklerini incelemiştir. Ölçek, etik karar verme süreçlerini ve güç dengesizliklerinin kötüye kullanılması değerlendirilmede önemli bir araç olarak hizmet vermektedir.

Anahtar Kelimeler

Cinsel Tacizde Bulunmaya Yatkınlık Ölçeği, cinsel taciz, işyeri, psikometri, uyarlama, etik, yönetici davranışları.

Yazarlar

Özlem Çapan Özeren

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin (özellikle hiyerarşik bir konumda bulunanların) cinsel taciz eylemlerini gerçekleştirme eğilimlerini ve bu tür etik dışı davranışlara karşı gösterdikleri tutumu ölçmektir. Bu araç, potansiyel riskleri değerlendirme ve önleyici müdahaleler geliştirme açısından önem taşımaktadır.

Türkçe uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin kültürel olarak uygunluğunu sağlamayı ve Türk örnekleminde güvenilir ve geçerli sonuçlar elde etmeyi amaçlamıştır. Ölçek, kurumsal eğitimlerde ve örgütsel psikoloji araştırmalarında kullanılmak üzere tasarlanmıştır.

Yapı

Ölçek, temelde **Cinsel Tacizde Bulunmaya Yatkınlık** yapısını ölçmektedir. Bu yapı, bireyin potansiyel bir mağdur karşısında sahip olduğu gücü kullanarak cinsel çekişme elde etme veya cinsel içerikli baskı kurma eğilimini içerir. Ölçek, yüksek puanların taciz davranışlarına yüksek yatkınlık gösterdiği bir süreklilik üzerinde değerlendirme yapar.

Ölçek maddeleri, katılımcıların etik ikilemler karşısındaki karar verme süreçlerini ve rızalarını

davranışlara ne kadar meyilli olduğunu ortaya çıkarmayı hedefler. Senaryo tabanlı yapısının sayesinde, sosyal olarak arzu edilen cevaplama eğilimini azaltarak, bireyin gerçekçi davranışsal niyetlerini yansıtmada daha etkili olduğunu varsayılmaktadır.

Geçerlik

Çapan-Özeren (2021) tarafından yürütülen uyarlama çalışmasında ölçeğin yapısal geçerliliği incelenmiştir. Uyarlama raporunda belirtildiği gibi, ölçeğin orijinal faktör yapısının Türkçe formda korunup korunmadığı genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile test edilmiştir.

Bu çalışma, ayrıca **kriter geçerliliği** ve **ayrışan geçerlilik** (diskriminant geçerlilik) gibi yöntemler kullanarak ölçeğin, cinsel tacizle ilişkili diğer psikolojik yapılarla (örneğin, dümanca cinsiyetçilik veya narsisizm) beklenen yönde ilişkiler gösterip göstermediğini doğrulamıştır. Bu analizler, ölçeğin amaçlanan yapıyı doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamayı amaçlamaktadır.

Güvenirlilik

Türkçe formun iç tutarlılığı, güvenirlilik analizlerinin temelini oluşturmuştur. Çalışmada, ölçeğin maddelerinin aynı yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü belirlemek için **Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları** hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, CTBYÖ'nün maddeleri arasında yüksek derecede tutarlılık bulunduğunu ve güvenilir bir ölçüm sağladığını göstermektedir.

Ek olarak, ölçeğin zamana karşı kararlılığını değerlendirmek amacıyla test-tekrar test güvenilirliği yönteminin de uyarlama kapsamında kullanıldığı kabul edilmektedir. Bu analizler, ölçeğin ölçüm sonuçlarının farklı zamanlarda uygulandığında kararlı ve tutarlı sonuçlar verme yeteneğini doğrular.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışması kapsamında ölçeğin faktör yapısını detaylıca incelenmiştir. Orijinal ölçeğin faktör yapısının Türk kültürüne uygunluğunu test etmek amacıyla **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** veya **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin tek boyutlu mu yoksa birden fazla alt boyuta sahip olduğunu belirleyerek, kuramsal yapının ampirik verilerle uyumunu ortaya koyar.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Senaryo Tabanlı (Scenario-Based), 5'li Likert Tipi Derecelendirme.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Yetkinler, özellikle iş hayatında hiyerarşik güç pozisyonunda bulunanlar veya bulunabilecek olanlar.

Age Group: Belirtilmemiştir, ancak çalışılan yetkin popülasyonunu hedefler.

Population Details: Uyarılma çalışması için kullanılan örneklem detayları makalenin yöntem bölümünde yer almaktadır. Genellikle üniversite öğrencileri veya çalışılan profesyonellerden oluşur.

Test Methodology: Katılımcılara varsayımsal işyeri senaryoları sunulur ve bu senaryolar içinde belirtilen taciz edici veya etik davranışlar ne kadar "mümkün" gördükleri 1 (Hiçbir şekilde mümkün değil) ile 5 (Çok mümkün) arasında değişen 5 dereceli Likert ölçeği üzerinde değerlendirilmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

CTBYÖ, cinsel taciz yatkınlığı, psikolojik test, uyarılma, Likert ölçeği, etik davranış.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: ozlemozeren@maltepe.edu.tr

Correspondence Address: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarılma çalışması 2021 yılında yayımlanmıştır.

Ölçeğin kullanımı, bilimsel araştırma amaçları dışında ticari veya klinik amaçları için sorumlu yazar Özlem Çapan Özeren ile iletişime geçilerek izin alınması gerektirebilir.

Kaynaklar

Çapan-Özeren, Ö. (2021). Cinsel Tacizde Bulunmaya Yatkınlık Ölçeği: Türkçeye uyarılma, geçerlilik ve güvenilirlik. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 6(12), 93-113. Çalışma, Dergipark üzerinden erişime açıldı: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akader/issue/65599/999767>

Ölçeğin orijinal PDF dosyası (cinsel-tacizde-bulunmaya-yatkınlık-olcegi-toad.pdf) buradan indirilebilir: [cinsel-tacizde-bulunmaya-yatkınlık-olcegi-toad.pdf](#)

Cinsel Tacizde Bulunmaya Yatkınlık Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Senaryo #1

Kendinizi büyük bir firmada yönetici olarak hayal edin. 42 yaşındasınız ve maaşınız sizin pozisyonunuzdaki yönetici maaşlarınızın oldukça üzerinde. Birçok başka firmadan çok sayıda iş teklifi alıyorsunuz. Çalıştığınız işte yeriniz sağlam. Bir gün sekreteriniz işten ayrılmaya karar verdiğini söylüyor ve onun yerine bu görevi yapacak yeni bir sekreter almanız gerekiyor. İnsan kaynaklar departmanı başvuruları yapan adayları, mülakatları yapmanız için size yönlendiriyor. Mülakatları yaptığınız adayların hepsi sekreterlik pozisyonu için yeterli bulunuyor. Başvuru yapanlardan biri olan Sibel, mülakat sırasında size bu işe çok ihtiyaç olduğunu söylüyor. Mülakat sırasında onun 23 yaşında, bekar ve yaklaşık bir aydır iş aradığını öğreniyorsunuz. Sibel'i oldukça çekici buluyorsunuz. Onun bakışlarından da size karşı hoş olmadığınızı hissediyorsunuz. Bu durumda aşağıdakilerden hangisini yapardınız?

a. Diğer başvuruları sahiplerini eleyerek işi ona verirsiniz.

1.....2.....3.....4.....5

Hiçbir şekilde Çok
mümkün değil mümkün

b. Bu işin sonunda başınızın derde girmeyeceğinden emin olsanız, iş başvurusu yapan Sibel'e onu sizinle cinsel yakınlık kurması karşılığında işe almayı teklif ederdiniz.

1.....2.....3.....4.....5

Hiçbir şekilde Çok
mümkün değil mümkün

c. Bekkına göre cevaplanacak. İşinizde yerinizin sağlam olduğunu ve başınızın hiçbir şekilde derde girmeyeceğini varsayarsak, Sibel'e olası yeni işi hakkında görüşmek üzere başka başka bir akşam yemeğine çıkmayı teklif ederdiniz.

1.....2.....3.....4.....5

Hiçbir şekilde Çok
mümkün değil mümkün